

Kristendom, religion og etikk i det offentlige rom

Faglige prioriteringer ved Det teologiske fakultet

Rapport avgitt 22.juni 2007

I. Kristendom og religion i endring

Det teologiske fakultets faglige profil og kompetanse er basert på studiet av kristendom og religion i et bredt kulturelt og samfunnsmessig perspektiv. Som et profesjonsfakultet er den faglige organisering naturlig nok orientert rundt studiet av kristendommen både i et historisk og i et samtidsperspektiv, men dette gir også tilgang til studiet av forholdet mellom religion, kultur og samfunn under en allmenn synsvinkel.

Kultur og samfunn er ikke statiske, men endres og utvikles over tid. Det samme gjelder også et fenomen som religion. Derfor må forestillingen om hva kristendom egentlig "er", alltid ses i forhold til en bestemt historisk kontekst. Gjennom en lang og mangfoldig historie fra antikken til i dag har kristendommen bidratt både til å forandre kultur og samfunn og selv blitt forandret gjennom de forskjellige sosiale og kulturelle sammenhenger som har gitt den skikkelse og form. Denne vekselvirkningen blir tydelig ikke bare i et historisk perspektiv, men også i et globalt perspektiv.

TFs faglige kompetanse er særlig knyttet til studiet av denne vekselvirkningen der kristendommen både endrer og selv blir endret i kulturelle og sosiale relasjoner. Fakultetets forskjellige disipliner og fagområder bidrar alle til arbeidet med å forstå og fortolke slike endringsprosesser. En særlig rolle i denne hermeneutiske kompetansen som omhandler både deskriptive og normative problemstillinger, spiller selvfølgelig fortolkningen av representative tekster, men det dreier seg også om fortolkning av kristendommens kulturelle og sosiale uttrykk i vid forstand.

Denne typen endringer, utviklinger og fortolkninger av kristendommen innebærer sentrale sider ved det akademiske fagområdet teologi. Teologi er ikke selv tro, men er en akademisering av troens og religionenes historiske og aktuelle sider. Det teologiske fakultet har en særegen kompetanse i akademisering av kristendom og har på denne måten spilt en viktig rolle for formidlingen av en refleksiv og åpen kristendomstradisjon i vårt land.

I dette dokumentet vil fakultetet peke på at det særlig er tre disipliner som er sterke og som derfor bør prioriteres i de kommende årene. Det er bibelstudier/antikkstudier, reformasjonsstudier/protestantisme og etikk/diakoni. De to første områdene har vært sterke ved TF i mange generasjoner, det siste er vokst frem som et særlig sterkt område i de siste 25 år. Fra en side sett er det ikke overraskende at akkurat disse fagområdene fremstår som sterke ved Det teologiske fakultet. Med utgangspunkt i analysen ovenfor er det ikke minst disse tre områdene som forskningsmessig bidrar til å fortolke, registrere og sammenligne de historiske og nåtidige endringer kristendom og religion gjennomgår. Samtidig er Bibelstudier, reformasjon og etikk sentrale felt ved et teologisk *profesjonsfakultet*. Likevel er det ingen selvfølge at slike fagområder også er forskningsmessige særlig sterke.. Men et av TFs særpre

gjennom lang tid har vært å vektlegge internasjonal kvalitetsforskning som en nødvendig forutsetning for en relevant profesjonsutdannelse. Derfor er det summen av en hundreårig fagoppbygging som gjør at TF i dag kan hevde seg med sterke, internasjonalt anerkjent forskere innenfor teologiens kjernedisipliner.

De sterke områdene ved TF reflekterer imidlertid også selv samspillet med andre teoretiske, sosiale og faglig-metodiske utfordringer i vår egen samtid. Akkurat som religion, kristendom og etikk er i endring og bare kan beskrives i en slik prosess, er forskningen selv i endring. Vi vil derfor legge vekt på å fremstille vår forskning slik at både den etablerte kompetansen med klar internasjonal kvalitet og den kompetansen som er i ferd med å vokse seg sterkere fremheves. De klassiske fagområdene bibelstudier, reformasjon og etikk fornyes stadig og viktige sider ved denne fornyelsen kommer fra fagområder som interreligiøse studier, kjønnsforskning og religionsfilosofi. Det er en viktig prioritert oppgave for fakultetet å videreutvikle og styrke de klassiske områdene og gi en prioritert oppmerksomhet til de nye. På den måten mener vi spisser vår samlede kompetanse og fornyer den kjernekompetansen som et internasjonalt orientert teologisk fakultet må ha.

Lenge har det i alle fall i vår del av verden vært en bred enighet om at sekularisering henger sammen med modernisering av samfunnet. I dag er denne situasjonen i endring. Store verdensreligioner (islam, buddhisme og hinduisme) er mye tydeligere til stede i det europeiske offentlige rom, og nye religiøse ytringsformer har en helt annen oppslutning enn før. Det innebærer en ny situasjon både for samfunnet og for kristendommen som den tradisjonelle majoritetsreligionen. Nå handler det ikke lenger bare om at fagområdet teologi akademiserer kristendommen. I den nye tverreligiøse situasjonen melder det seg et behov for akademisering også av de nye religionene og av samspillet mellom dem om majoritetsreligionen. Når forskjellige religioner møtes i en slik kulturell situasjon medfører det at sosiale verdier som toleranse, ytringsfrihet, respekt for andre livsformer må tenkes gjennom på nytt og kanskje også begrunnes på nye måter.

Et av de viktigste spørsmålene er kanskje hva som skal ligge til grunn for det nye religionsmøtet: Er det visse verdier forankret i vår kristne og humanistiske tradisjon - som ytringsfrihet, kvinners rettigheter, demokratisk praksis - som ikke lar seg forhandle? Og, hvis svaret er ja, hvordan skal man kunne opprettholde en dialog og samtidig være kritisk til sider ved både tradisjonell og ny religion som er i konflikt med disse grunnverdiene?

I dagens aktuelle situasjon er forholdet mellom religionenes tilbakekomst og behovet for en fortsatt religionskritikk et dominerende tema i samfunnsdebatten. Denne tematikken spiller også en viktig rolle i den teologiske forskningen. Den liberale og kritisk fortolkende delen av norsk kristendom ville aldri ha vært mulig uten den forskning som har funnet sted ved Det teologiske fakultet gjennom to hundre år. Det er denne arven fakultet vil føre videre inn i en ny tid. Behovet for en liberal og kritiske fortolkende forskning i forhold til den religionsutvikling som finner sted i dag er kanskje større enn på lenge. Vi mener at fakultets samlede prioriterte forskningsområder setter oss i stand til å gi slike bidrag, både til Universitetet i Oslo og det norske samfunnet. I det følgende vil vi fremstille både de faglige prioriteringene som er basert på kvalitetskriterier og vurderinger knyttet til fakultetets samfunnsansvar og relevans.

II. Prioriterte forskningsområder

Kvalitetskriterier

Spørsmålet om vurdering av kvalitet innenfor humanistisk forskning i Norge har vært på dagsorden i mange år. Det teologiske fakultet vil følge den kvalitetsstandard det er enighet om gjennom UHR-arbeidet om publikasjonspoeng og den dokumentasjon som finnes i FRIDA.

Fakultetet vektlegger de retningslinjer som ble gitt til fakultetene i juni 2006 der det heter at ”UiOs forskningsmessige prioriteringer skal ligge innen felt hvor det kan dokumenteres høy forskningskvalitet eller et overbevisende potensial for høy kvalitet.”. Fakultetet vektlegger dette kriteriet ved denne innmeldingen. En god og jevnt høy publisering preger de tre utvalgte områdene. (se vedlegg). Her finnes det også etablerte prosjekter og flere prosjekter med god faglig bedømmelse.

I sin vurdering av faglig kvalitet legger fakultet imidlertid også vekt på den undersøkelse som ble fremlagt for Det nasjonale fakultetsmøte for humaniorafag i mai 2007 av forsker Gunnar Sivertsen ved NIFU-STEP. Denne undersøkelsen viser for det første at fagområdet teologi og religionsvitenskap er det største innenfor humanioraforskningen i Norge målt i antall publikasjoner. Fagmiljøene i teologi og religionsvitenskap ved UiO utgjør noe over halvparten av denne store nasjonale publiseringen. For det andre viser Sivertsens oversikt at dersom norsk-språklige publikasjoner og publikasjoner som ikke registreres i ISS-basene trekkes inn i tallmaterialet, så har humaniora og medisin omtrent samme antall publikasjoner. Og for det tredje viser undersøkelsen at antallet publikasjoner i kategorien formidling og samfunnskontakt har en langt mer omfattende plass i humaniora enn i MedNat (utvalgte sider av NIFU-STEP-rapporten følger som vedlegg til dette notatet).

I fakultetets innmelding om eksterne prioriteringer og samfunnsbehov i desember 2006 pekte vi på flere sentrale samfunnsbehov som var relevante for den kompetansen TF arbeidet med. Viktigste blant slike behov var den nye religionssituasjonen og det flerkulturelle samfunnet, etiske utfordringer i helse- og omsorgsfeltet, kvaliteten i norsk skole og betydningen av tradisjoner og tradisjonsformidling. Hensynet til slike samfunnsbehov har blitt tillagt vekt når fakultetets prioriterte områder er valgt ut.

For vår vurdering av relevante kvalitetskriterier har vi også hatt oppmerksomhet på den viktige prosessen som er igangsatt for å utvikle en ny, nasjonal strategi for humaniora. Dette er et resultat av en henvendelse fra Det nasjonale fakultetsmøte for humaniorafag til Kunnskapsdepartementet etter at Forskningsmeldingen knapt inneholdt noe substansielt om humanistisk forskning. Kunnskapsminister Øystein Djupedal henvendte seg i 2006 til Norges Forskningsråd og ba om at NFR tok ansvaret for å utvikle en slik strategi i samråd med fagområdet. Denne prosessen skal avsluttes senhøstes 2007. Allerede nå ser man imidlertid viktige konturer av en ny strategi. TF legger vekt på at internasjonalisering av humanistisk forskning, nettverk og samarbeid og relevans/innovasjon er tre perspektiver som foreslås prioritert i den nye nasjonale strategi for humaniora. På denne bakgrunn vil fakultetet fremheve tre viktige kvalitetskriterier for vitenskapelige arbeidere innenfor humaniora/teologi:

- Vitenskapelig kvalitet kommer for det første til uttrykk i vitenskapelige publikasjoner, både i form av monografier og i form av artikler - nasjonalt og internasjonalt. I teologifagene som i andre humanistiske fag spiller fortsatt den tradisjonelle monografien en viktig rolle – og av gode grunner.
- For det andre kommer vitenskapelig kvalitet også til uttrykk ved at fakultetets lærere er etterspurt i forskning og faglige vurderinger i nasjonale og særlig internasjonale sammenhenger. At fakultetets lærer deltar i internasjonale forskningsprosjekter og nettverk, blir brukt som sakkyndige ved andre vitenskapelige institusjoner og er etterspurt ved internasjonal konferanser og møter, det er både et viktig tegn på vitenskapelig kvalitet og er med på å fremme vitenskapelig kvalitet.
- Vitenskapelig kvalitet kommer for det tredje også til uttrykk gjennom den måten faglig kompetanse blir verdsatt, etterspurt og forventet i et samfunn. Vitenskapens samfunnsrelevans er ikke lett å måle med enkle metoder, men vi mener at formidling gjennom produksjon av lærebøker innen de forskjellige fagdisiplinene kan være et

viktig parameter. I humanistiske fag er lærebøker ikke bare en pedagogisk tilrettelagt presentasjon av allmennkunnskapene i faget, men ofte også retningsgivende for fagutvikling og faglige prioriteringer. I denne sammenheng vil vi også mene at prosjekter og fagutvikling som bidrar til innovasjon i samfunnet bør tillegges vekt i en prioriteringssammenheng

Valget av prioriterte områder, både de tre ”store” og de tre ”nye”, baserer seg på bruk av disse tre sett kriterier. Vi har også valgt å oppsummere fremstillingen av de prioriterte områdene med en liste over aktuelle prioriterte aktiviteter og tiltak. Vi regner dokumentet om faglig prioritering som en prosesstekst som bidrar til å skjerpe oppmerksomheten om forskning og kvalitet. De prioriterte aktivitetene må forstås som gode eksempler på tiltak som fakultetsledelsen kan vurdere. Den mer konkrete utforming vil vi selvsagt måtte komme mer detaljert tilbake til i kommende årsplaner.

III. Tre disipliner med høy dokumentert kvalitet

A. Bibel- og antikkstudier

Forskningssituasjon og kvalitet

Bibelforskningen har helt siden reformasjonen vært en kjernedisiplin i protestantisk teologisk forskning. Det sentrale tema har hele tiden vært forholdet mellom tekst og virkelighet. Faget har avgjørende relevans for tolkning av kristendommen både i en allmenkulturell, sosial sammenheng og i en mer spesifikk religiøs kontekst. Forskningen på dette feltet er derfor både sterkt internasjonal og spisset samtidig som forskningsresultatene har stor direkte og indirekte betydning for kultur, skole og kirke i Norge

Metodisk har bibelforskningen gjennom mange tiår ligget i front innen humaniora når det gjelder utvikling og utprøving av nye tilnærminger; fra historisk-kritisk metode sist på 1800- og begynnelsen av 1900-tallet via hermeneutisk teori fra 1970-tallet av, til moderne narrative og antropologisk funderte tilnærminger til tekstene i dag. I teologisk fagtradisjon er bibelforskningen i delt i to hovedområder: Det gamle og Det nye testamente.

Faget *Det gamle testamente* er internasjonalt sett et meget bredt fagområde. Samtidig har internasjonal GT-forskning i særlig grad vært preget av de hermeneutiske og epistemologiske diskusjonene som har gått gjennom humaniora siden ca. 1975. Dette henger sammen med at faget arbeider med kulturelt meget fremmedartet materiale innenfor en samfunnsmessig og akademisk ramme. Dagens ansatte behersker bl.a. flere språk (hebraisk, arameisk, ugaritisk, akkadisk, syrisk, gresk, latin) og er innlest særlig i mesopotamsk, ugaritisk og jødisk kultur- og religionshistorie.

Nåværende GT-forskere ved TF har spisskompetanse på den fororientalske visdomslitteraturen, apokalyptisk litteratur og jødisk religionshistorie og bibelteologi og jødisk religion. TF-forskere leder to internasjonale relaterte nettverk: et NordForsk nettverk for PhD-utdanning i GT i Norden og Tyskland og et europeisk-amerikansk-kinesisk nettverk om kulturelt minne. De er representert i det topprangerte internasjonale Enok-seminaret og deltar jevnlig på nasjonale og internasjonale kongresser og seminarer. I de siste årene har fagmiljøet bidratt til en relativt stor doktorgradsproduksjon. Sentrale lærere har skrevet lærebøker som brukes ved en rekke nordiske utdanningsinstitusjoner.

Forskning i Det nye testamente (NT) innebærer også studier i den historiske Jesus og den tidligste kristendom. Dette forskningsmiljøet har i flere generasjoner gitt vesentlige bidrag til en bred kompetanse ved universitetet innen antikk litteratur og historie med særlig vekt på

teksttolkning og hermeneutikk. I tillegg til nytestamentlige, apokryfe og andre tidlig kristne tekster, inkludert utgiverhistorie, gjelder det også jødisk og gresk-romersk litteratur.

Det siste tiåret har fagområdet utviklet en fagprofil med særlig vekt på å plassere tidlig kristendom innen antikkens kultur og filosofi. Dette skjer i fellesskap med kolleger og stipendiater innen tidlig kirkehistorie og religionshistorie, og i et utstrakt nordisk og internasjonalt samarbeid.

Viktige milepæler i denne fagutviklingen er flere større forskningsprosjekter de siste årene der fakultetets seniorforskere enten har vært prosjektledere eller spilt en nøkkelrolle for gjennomføringen av prosjektet: først det store nasjonale "Det kristne menneske. Konstruksjon av ny identitet i antikken" (NFR Antikkprogrammet, 1997-2001), dernest "Kropp og livsprosesser i antikken," (NFR 2002-2007), og senest "Metamorphoses. Resurrection, Taxonomy and Transformational Practices in Early Christianity," (Senter for høyere studier, 2006-2007).

Rekruttering og utdanning av unge forskere har vært en viktig del av disse prosjektene, og det har resultert i et NordForsk nettverk: "Early Christianity in its Greco-Roman Context," ledet av Det teologiske fakultet. Målet er å utvikle dette til en nordisk forskerskole. Dette nordiske nettverket har etablert seg som et tyngdepunkt i den internasjonale fagutviklingen av "Early Christian Studies." Dette ble bekreftet ved at et samarbeid ledet av Aarhus Universitet om "The Religious roots of Europe: Judaism, Christianity and Islam," fikk tildelt 1 av 6 bevilgninger til et Nordic Masterprogramme av Nordisk ministerråd i 2007. Dette var det eneste humanistiske/samfunnsfaglige program som fikk støtte, og det eneste der Universitetet i Oslo deltar.

Aktuelle prioriterte aktiviteter og tiltak

- Et større forskningsprosjekt som er under utvikling med basis i det gammeltestamentlige miljøet. *Constructing Cultures* er et internasjonalt og tverrfaglig prosjekt som studerer kulturuttrykkenes rolle og bruk i den kulturelle erindringen. Forskerne i prosjektet kommer fra humaniora og samfunnsvitenskap, og er tilknyttet ulike universiteter i Nord-Europa, USA, og Kina.
- En faglig nyorientering i retning av flerreligiøs hermeneutikk, særlig i forholdet mellom Bibel- og Koran-tolkning, også i et feministisk perspektiv, i samarbeid med forskere innen programmet *Kulturell kompleksitet i det nye Norge*.
- Feministiske perspektiv og temavalg. Utviklingen startet innen litterære teorier og samfunnsfaglige teorier og metoder, og har nå fått et fokuseringspunkt i feministisk og kjønnssteori og metodeutvikling. Det feministiske perspektivet står sentralt for seniorforskere og ganske særlig for doktor- og post-doc. prosjekter.
- Et planlagt forskningsprosjekt: *Jesus in Cultural Complexity: Interpretation, Memory and Identification. Towards a New Paradigm for Historical Jesus Studies*. Målet er utvikle metoder fra kjønns- og diskriminerings-studier til et metodisk redskap i studier av identitets-indikatorer i tidlig kristne tekster. Det aktuelle perspektivet vil undersøke hvordan bilder av Jesus fungerer i forhold til ungdom preget av konflikter over identitet i situasjoner av kulturell kompleksitet. Dette er et prosjekt som inngår i et internasjonalt samarbeid, og med forskere ved fakultetet i programmet *Kulturell kompleksitet i det nye Norge*, og med forskere i kjønns- og feministiske studier.
- Det nye testamente har hatt god rekruttering på doktorgradsnivå. Likestillingsaspektet er godt ivaretatt ved fagmiljøet, dels ved en kvinnelig professor, og særlig gjennom rekruttering der p.t. alle 3 PhD-studerende er kvinner.

B. Reformasjon og protestantisme

Protestantisk religion har preget det norske samfunnet gjennom nesten 500 år. Gjennom det meste av sin historie har Det teologiske fakultet sett det som en viktig forskningsoppgave å fortolke denne religiøse tradisjonen både i et historisk og i et aktuelt perspektiv. I begge typer forskning møter man kristendommen i endring og må utvikle både kildekritiske, dogmatiske og komparative metoder. Med sitt ansvar for profesjonsutdannelse av prester vil kompetanse på både det historiske og det aktuelle ved reformasjon og protestantisme ha høy prioritet ved fakultetet. Det er viktig både å stimulere allerede etablerte prosjekter, samtidig som fakultetet vil gi prioritert støtte til nye kompetanseområder og til områder som igjen bør fokuseres tyngre.

Den tradisjonelle Lutherforskningen ved fakultetet omfatter både senior- og juniorforskere som er bredt engasjert i internasjonalt samarbeid og i nasjonal og internasjonal publisering. Lutherforskningen har vært et viktig område i fakultetets forskning siden 1970-tallet, og vil fortsette å være en naturlig del av reformasjonssatsingen, blant annet fram mot det store reformasjonssjubileet i 2017. Det kontinuerlige arbeidet med Luthers teologi spiller også en viktig rolle for den teologiske grunnlagstenkingen ved fakultetet, og må også av den grunn holdes ved like og fornyes som et levende forskningsområde. I de siste tiårene er ansvaret for vedlikehold og utvikling av denne grunnlagstenkingen blitt ivaretatt av sentrale enkeltforskere. Det er en viktig prioritert oppgave å legge til rette for at dette arbeidet videreutvikles.

Impulser fra komparative metoder og tverrfaglig arbeid har i den senere tid også ført til en ny vending i den historiske utforskningen av reformasjonen på 1500-tallet. Reformasjonen i Nord-Europa innebærer både et religiøst, kulturelt og politisk veiskille, og den må utforskes med vekt både på teologiske, religionsvitenskapelige og allmenne historisk-politiske perspektiver. Dette innebærer at en bredere type tverrfaglighet er i ferd med å få gjennomslag i reformasjonsforskningen.

Denne tverrfagligheten ligger til grunn for det nye reformasjonshistoriske forskningsprosjektet som er under utvikling ved TF. Prosjektet Den 'andre reformasjon' i Danmark-Norge vil undersøke den dansk-norske reformasjonens teologi, religionspolitikk og religiøse liv i lys av moderne teori om kristendommens konfesjonalisering på sent 1500-tall og tidlig 1600-tall.

Også forholdet mellom reformasjonen og den senere protestantiske tradisjon har lenge vært en viktig del av fakultetets forskningstradisjon. Den norske religiøse tradisjonen som vi kaller luthersk, er preget av mange andre krefter og impulser enn reformasjonen. Især i perioden etter 1800 har den vært i sterk endring, og endret seg på andre måter enn f.eks. svensk og dansk lutherdom. Ved Det teologiske fakultet er en god tverrfaglig forskningskultur etablert også når det gjelder studiet av denne nyere delen av protestantisk tradisjon, og fakultetet vil prioritere videreutviklingen av slik tverrfaglighet. Forholdet mellom kristendom og nasjonalisme i Skandinavia på 1800- og 1900-tallet har også stått sentralt i flere spesialstudier og utgjør også et tyngdepunkt i forskningen på nyere protestantisme. Fakultetet har her vært engasjert i en rekke samarbeidsprosjekter med fagmiljøer for nyere nordisk historie i de Skandinaviske landene.

En overordnet problemstilling i arbeidet med nyere protestantisk historie på 1800- og 1900-tallet er spørsmålet om forholdet mellom protestantisk kristendom og modernitet. Forskningsprosjektet "Den kristne moraltradisjon i Norge fra 1814 til i dag, som ble finansiert av Norges Forskningsråd i årene 1994-1997 gav fakultetet anledning til å videreutvikle sin kompetanse på dette området og dokumentere denne kompetansen gjennom et stort antall vitenskapelige publikasjoner både i prosjektperioden og i de etterfølgende årene.

Fakultetet har også en betydelig kompetanse når det gjelder den reformatoriske teologien på 1900-tallet. Også her er forholdet teologi og modernitet et sentralt tema, men nå særlig drøftet i lys av kristen tros lære, dogmatikk og hermeneutikk. Ikke minst er det utviklet en rekke arbeider og avhandlinger der forholdet mellom det spesifikke kristne og det allmenne settes i sentrum. I dette arbeidet har særlig de hermeneutiske problemstillingene spilt en viktig rolle, med tilfang også fra nyere semiotikk og pragmatikk. Det har også vært av betydning for fakultetets kompetanse på dette området at det gjennom mange år ledet et nordisk nettverk for kontekstuell teologi og på denne måten bidro til utviklingen av norsk og nordisk teologi som en fortolkning av samtidskulturen, og også kunne dokumentere dette gjennom en rekke publikasjoner. Gjennom arbeidet med hermeneutikk og kontekstualitet har fakultetet bidratt til en viktig nytolkning av den protestantiske tradisjonen i skandinavisk teologi

Et viktig bidrag til utviklingen av disiplinen reformasjon og protestantisme er at forskningsprosjekt "Sanselighet og transcendent. Det hellige og det sublime i et religionsestetisk perspektiv" ble tildelt NFR-midler i 2006. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Det praktisk-teologiske seminar ved UiO og Danmarks Grundforskningsfonds Center for Studiet af Kulturarven fra Middelalderens Ritualer ved Universitetet i København, med bred nasjonal og internasjonal deltakelse. Dette prosjektet har et betydelig potensial for innovasjon i fakultetets arbeid med protestantisme-forskningen.

For å gi et samlet bidrag til fortolkning av den teologihistoriske utviklingen i Norge det siste hundreår har fakultet, i samarbeid med forskere fra Høyskolen i Agder, utviklet prosjektet "Norsk teologi i endring". Prosjektet har fått god tilslutning og ble innlevert til NFR ved søknadsfristen i 2007. Fakultetet håper at det overordnede fokus på endringsperspektivet i studiet av kristendom, religion og etikk, vil kunne få en samlet drøftelse i dette prosjektet.

Aktuelle prioriterte aktiviteter og tiltak

- Videreutvikle forskningsprosjektet "Den 'andre reformasjon' i Danmark-Norge"
- Videreutvikle forskningsprosjektet "Norsk teologi i endring"
- Fakultetet vil prioritere drift og faglig videreutvikling av prosjektet "Sanselighet og transcendent". I løpet av den NFR-støttede prosjektperioden vil det være et mål å få etablert religionsestetikken som en integrert del av fakultetets faglige profil.
- Bidra til å gjøre den teologiske grunnlagstenkingen forskningsfaglig og undervisningsmessig sentral
- Vektlegge forskerutdanning og styrking av nasjonale og internasjonale samarbeidsrelasjoner innenfor alle tre prosjekter
- Utvikle en nordisk forskerskole for reformasjons- og protestantismestudier.
- Arbeide for å involvere fakultetets reformasjons- og protestantismeforskning i bredere europeisk og EU-forankrede prosjekter på området.
- Utvikle relevante strategier for et bedre samvirke mellom forskning om religionsmøte og religionskonflikt i dagens samtid på den ene siden og historiske studier, særlig reformasjonshistoriske studier på den andre siden.

C. Etikk og diakoni

Etikk har alltid vært et kjernefag i den teologiske profesjonsutdanningen og i kristendomsstudiet, og fakultetet har hatt et eget professorat i etikk og religionsfilosofi siden 1952. Denne sammenkoblingen av etikk og religionsfilosofi er grunnleggende for arbeidet med etiske spørsmål ved fakultetet og har i de senere år ført til en utvikling av etikken som

livstolkning i skjæringsfeltet mellom kristen etikk og allmenn etikk. Dette er også viktig for diakonien, den delen av disiplinen som særlig studerer og fortolker kristnet forankrete praksiser og institusjoner. Men også innflytelsen fra kontekstuelle og praksisforankrete studier også vært merkbare for den nyeste utviklingen i dette feltet.

Faglig sett henger denne utviklingen av etikken sammen med at etikkfaget på den ene siden er forankret teologisk i tradisjonen fra Luther og Grundtvig med fokus på det allmenne, skapelsesgitte grunnlaget for etikken og på den andre siden er filosofisk forankret i en fenomenologisk tradisjon fra K.E. Løgstrup med koblinger til blant annet Hans Skjervheim, Edmund Husserl, Emmanuel Levinas og Zygmunt Bauman og til nyere former for dydsetikk (A.MacIntyre) og kasuistisk etikk.

Tematisk sett har fakultetet opparbeidet seg en betydelig kompetanse innen profesjonsetikk, på samfunnsetiske spørsmål, på forholdet mellom normative og empiriske problemstillinger og på studier av konkret intervensjon. Etikkfaget spiller også en viktig rolle i arbeidet med interreligiøse studier og religionsdialog. De spørsmål som reises i forholdet mellom religioner og i forholdet mellom religion og samfunn dreier seg ikke sjelden om etiske temata og problemer, ofte knyttet til spørsmål om kjønn og seksualitet, om demokrati og medbestemmelse, toleranse og menneskerettigheter

Fakultetet har også vært engasjert i samarbeidsprosjekter om barn og etikk og kan vise til flere publikasjoner som drøfter etiske spørsmål i pedagogisk sammenheng. Det må også nevnes at fakultetet gjennom en rekke år har vært engasjert i spørsmål knyttet til etikk, kjønn og samliv og har spilt en viktig rolle i offentlige og særlig kirkelig utredningsarbeid på dette feltet.

Et viktig kompetanseutviklende prosjekt var det nå avsluttede, NFR-finansierte prosjektet *Broken bodies and healing communities. Community, ritual, care and ethics in church-based responses to HIV/AIDS in RSA*. Prosjektet viser hvordan nyere sosialantropologisk teori og metode kan ninngå i fruktbare allianser med normativ teologi og etikk. Prosjektet bygger på samarbeid om undervisning med School of Theology and Religion, University Kwazulu Natal. Prosjektet undersøker hvilke religiøse og rituelle ressurser de aller fattigste som er rammet av HIV/AIDS gjør bruk av for å overleve og skape en meningsfull tilværelse.

Det samme forskningsmiljøet igangsetter i 2007 et nytt NFR-finansiert samarbeidsprosjekt med sørafrikanske forskere: *Broken Women, Healing Traditions? Indigenous Resources for Gender Critique and Religious-Social Transformation in the Context of HIV/AIDS in KwaZulu-Natal*. Dette prosjektet undersøker forholdet mellom innfødte visdomstradisjoner og kvinners subjektivitet. Et interessant tema er om den egne kulturen er mer relevant for frigjøring enn importerte frigjøringsidealer fra nord.

Et nytt stort prosjekt på feltet etikk og diakoni i den senere tid er *The heterotopic Citizen. Theories of Citizenship, Religion and Normativity in the Context of religiously grounded care for the Disadvantaged*. Prosjektet er et godt uttrykk for den fagprofil som er opparbeidet i feltet profesjonsetikk og diakoni. Ved søknad om prosjektstøtte i NFR har prosjektet fått en meget høy faglig vurdering og blir i 2007 utviklet også som et EU-prosjekt. Prosjektet tar utgangspunkt i at religiøst fundert sosialt arbeid i særlig grad har rettet seg mot spesielt underprivilegerte grupper og vil undersøke hva dette arbeidet kan bety for den nye diskusjonen som har vokst fram om medborgerskap eller "citizenship" i de senere år. På denne måten vil prosjektet også bidra til diskusjonen om etikk og religionen i skjæringsfeltet mellom modernitet og postmodernitet.

Denne utviklingen av etikkfaget har også gjort det nødvendig å bygge opp ressursene i arbeidet med etikk ved fakultetet. Gjennom etableringen av masterstudiet i profesjonsetikk opprettet fakultetet en ny stilling (professorat) i profesjonsetikk og diakoni. Fakultetet har

dessuten opprettet tre II-er stillinger i etikk. Også en rekke av fakultetets lærere for øvrig underviser på kurser i etikk. Denne styrkingen av etikkfaget har fakultetet hovedsakelig fått til ved omdisponering av egne midler og inntjening gjennom eksterne oppdrag, og i liten grad gjennom overføringer fra universitetet sentralt. Dette har naturlig nok lagt klare begrensninger på fakultetets muligheter for å etablere en forsvarlig bemanning av etikkfaget i forhold til de oppgavene fakultetet skal løse og de mulighetene for videre utbygging som det ligger til rette for.

Fakultetets satsing på etikk har også gitt seg utslag i en rekke doktoravhandlinger i etikk og i den senere tid særlig i profesjonsetikk der, empirisk materiale i form av kvalitative intervjuer bearbejdes med utgangspunkt i fenomenologiske perspektiver. Til sammenlikning vil det være ønskelig om fakultetet også kunne få flere prosjekter i grunnlagsetikk. Etikk-lærerne ved fakultetet er også aktive i internasjonale nettverk særlig i de Skandinaviske landene og i Tyskland, men også i Europa mer generelt og publisere både nasjonalt og internasjonalt. De er også svært etterspurt ved vurderinger og bedømmelser i andre land og er også etterspurt som deltagere i internasjonale forskningsprosjekter (bl.a. EU-prosjekter).

Aktuelle prioriterte aktiviteter og tiltak

- Fakultetet vil prioritere gjennomføringen av prosjektet *Broken Women, Healing Traditions?*
- Fakultetet vil prioritere videreutvikling av prosjektet *The heterotopic Citizen* med henblikk på å få det etablert både som et EU-prosjekt og som et NFR-finansiert prosjekt.
- For å kunne opprettholde aktivitetsnivået på etikkområdet vil fakultetet måtte prioritere arbeidet med å sikre etikkfaget en bedre tilgang på ressurser.
- Fakultetet vil intensivere arbeidet med en mer målrettet forskerutdanning for doktorander som arbeider med prosjekter knyttet til teologi, normativitet og empirisk materiale
- Fakultetet vil satse på en faglig videreutvikling av etikkfaget med henblikk på en konvergens mellom etiske, estetiske og religionsfilosofiske perspektiver i et konsept basert på kristen humanisme. Gjennom et slikt konsept kan det åpne seg interessante perspektiver for videreføring av klassiske dannelsesstradisjoner i en flerkulturell og postsekulær tid.

IV. Nyere faglige prioriteringer med stort tverrfaglig potensial

Innledning

Ovenfor har fakultetet fremhevet de områder som blir tillagt høyest prioritert både i et historisk perspektiv og et samtidsperspektiv. Forskningen innenfor bibel/antikk, reformasjonsstudier/protestantisme og etikk/diakoni innfrir mange av de kvalitetskriterier som er fremhevet på s 3. Alle områdene gir viktige bidrag til den teologiske akademisering av kristendom og andre religioner som ble trukket opp innledningsvis. Samtidig viser oversikten at områdene også er viktige bidragsytere til den allmenne diskusjonen innenfor internasjonal humaniora-forskning der bl.a. hermeneutikk, tekstolkning, historie-begrepet, normativitet og kontekstualisering/praksisforankring står sentralt. Dette innebærer at forskning om religion og kristendom både gir nye perspektiver på disse områdenes indre utvikling, men også bidrar til den mer allmenne fagteoretiske diskusjonen i humaniora.

I det følgende avsnittet vil vi nå trekke frem noen prioriterte, tverrfaglige forskningsperspektiver som særlig er utviklet ved fakultetet i de siste tiårene. Målt med publiseringspoeng er denne forskningen av samme omfang som de tre prioriterte områdene. Og deler av den vil også score høyt på kriterier som internasjonalisering, samfunnsrelevans og innovasjon. I et lengre perspektiv har denne forskningen enda ikke den tyngde i bredde og innflytelse som de tre store prioriterte områdene har. Men fakultetet vil tillegge disse tverrdisiplinære forskningsperspektivene høy prioritet i den kommende perioden. De tverrdisiplinære forskningsperspektivene er vokst frem i nær kontakt med de mer klassiske disiplinene ved fakultetet. I en viss forstand har de selvstendiggjort seg og har en egenverdi. Likevel mener fakultetet at det er en prioritert oppgave for forskningsledelsen å styrke de gjensidige relasjonene mellom de klassiske områdene og de nye tverrdisiplinære feltene. Vi tror at den fornyelse som kreves av den klassiske teologiens hoveddisipliner også i stor grad nå utvikles via de tverrdisiplinære perspektivene. God og fruktbar samhandling mellom det tverrdisiplinære og det klassiske vil være en sentral prioriteringsoppgave for å sikre økt forskningskvalitet og forskningsintensitet ved Det teologiske fakultet.

Religion i en globalisert verden - møte, konflikt, ny teologi

De endringsprosesser og kontekstualisering som ovenfor er fremhevet som sentrale trekk ved både forskningsmessige utfordringer og prosjektaktiviteter ved fakultetet som helhet, blir aksentuert på en særskilt måte innenfor den tverrdisiplinære forskningen om religion, religionskonflikt og religionsmøte. Fakultetet har utviklet en stadig bredere kompetanse på dette feltet med utgangspunkt i et opprinnelig professorat i ekumenikk og msjonsteologi i siste halvdel av forrige århundre. Her ble det lagt et solid grunnlag med viktige arbeider innenfor kristen-buddhistisk dialog og teologi og andre intrakonfesjonelle studier på internasjonalt nivå. Fakultetets lærere i dette området har også vært hyppig benyttet i internasjonale bedømmelser, kommisjoner og konferanser.

I de siste 10-15 årene er forskere med interesse for den globale konteksten der religionenes tilbakekomst er markant og betydelig blitt aktive i fakultetet og i etableringen av en rekke forsker-og-utdanningsnettverk i og omkring fakultetet. Dette utvikles parallelt med et engasjement i forhold til Den tredje verden, særlig Afrika, der prosjekter med klare innovasjonspreg er utviklet og finansiert med eksterne midler.

Fakultetet gjennomførte prosjektet "Religion i globaliseringsalderen Forflytninger og transformasjoner, integrasjon og motstand." med finansiering fra NFR i perioden 2001-2005. Prosjektet har produsert en serie internasjonale bøker og artikler. Noen år tidligere opprettet fakultetet Master i Interkontekstuell teologi forankret i det globale utdanningsnettverket INATE, International network for advanced theological education med medvirkning fra sentrale teologiske fakulteter på fire kontinenter, de fleste av dem i Den tredje verden. Til Masterprogrammet kommer det kvotestudenter og andre internasjonale studenter til fakultetet. I 2006 opprettet fakultetet nok et eget masterprogram i "Religion og samfunn" som har en meget sterk studentsøkning.

Temaer som islam i Norge, religionsmøte og religionsdialog og religionsundervisning i en flerkulturell skole spiller betydelig rolle i fakultetets forskning, og engasjerer forskere både i seniorgruppen og på Ph. D.-nivå. Igjen er dette et felt der forskningsinnsatsen er knyttet nær til et samfunnsmessig behov for økt kunnskap og forståelse på området, og flere av de aktuelle forskerne er også aktive som ressurspersoner for myndighetene i utrednings- og rådgivningsarbeid samt i den offentlige debatten om det flerreligiøse samfunnet og dets utfordringer. Forskningsinnsatsen kommer også til uttrykk gjennom sentral deltakelse i flere

nasjonale og internasjonale nettverk, så som UiOs egen CULCOM-satsing og flere internasjonale nettverk for *Religious Education*.

Fakultetet ønsker i årene som kommer å videreutvikle sin kompetanse på dette fagområdet. Vår prioritering så langt kommer til uttrykk ved at det er opprettet et eget professorat i ”interreligiøse studier”. Det er også toppkompetanse i fakultetet innenfor i ny-religiøsitet, buddhisme og islam. Fakultetets lærere står sentralt i ”European Society for Intercultural Theology and Interreligious Studies” og i sentrale nettverk for buddhistisk-kristen og islamsk-kristen dialog.

Et viktig perspektiv i dette tverrdisiplinære feltet er den nye kunnskap om kontekstualisering av kristendom innebærer. Fakultetets lærere er to ganger blitt tildelt NFR-midler for prosjekter om HIV/Aids i det sørlige Afrika.. Her utvikles en ny kompetanse i feltarbeid for teologisk refleksjon på den ene siden og fortolkning i den kontekstualisering som skjer når kristendom utvikles i en ikke-nord-europeisk kontekst der både islam og \innfødte religioner møtes.

Teologisk kjønnsforskning og feministisk teologi

Lærere ved Det teologiske fakultet har i flere tiår bidratt vesentlig til å styrke kvinners handlingsrom, teologiske refleksjon og arbeid med et kvinne-inkluderende språk i liturgien i Den norske kirke. Både innenfor bibelfag og innenfor den systematiske teologien har flere forskere lenge arbeidet med kjønnssteoretiske perspektiver, både innenfor teori- og metode og utvalg av tekstmateriale og empirisk felt. Denne forskningspraksisen pågår stadig og har ført til en rekke PHD-prosjekter, konferanser og nettverksbygging nasjonalt og internasjonalt. Teologisk kvinne – og kjønnsforskning innebærer på denne måten et viktig tverrfaglig forskningsinnslag i fakultets forskningsprofil. Dette i seg selv gjør at denne delen av fagmiljøet ved Det teologiske fakultet fremstår som attraktivt for andre nasjonale miljøer og for internasjonale grupper.

Feministisk teologi er ikke foreholdt kristen tradisjon men drives også innenfor jødedommen, buddhismen og islam. I Vesteuropa, USA og Australia også sterke post-tradisjonelle bevegelser og framvekst av ny-gamle naturreligioner. Dette blir også tematisert ved TF, særlig gjennom ritual studies som er viktig felt for religionsdialog i praksis og religiøs endring

Lærere ved Det teologiske fakultet har i flere tiår bidratt vesentlig til å styrke kvinners handlingsrom i Den norske kirke. Både innenfor bibelfag og innenfor den systematiske teologien har flere forskere lenge arbeidet med kjønnssteoretiske perspektiver, både innenfor teori- og metode og utvalg av tekstmateriale. Denne forskningspraksisen pågår stadig og har ført til flere PHD-prosjekter, konferanser og nettverksbygging, ikke minst mot internasjonale miljøer. Teologisk kvinne – og kjønnsforskning innebærer på denne måten et viktig tverrfaglig forskningsinnslag i fakultets forskningsprofil. I dag er det også forskere utenfor det bibelfaglige miljøet som er involvert i kjønnssteoretiske prosjekter. Dette i seg selv gjør at denne delen av fagmiljøet ved Det teologiske fakultet fremstår som attraktivt for andre nasjonale miljøer og for internasjonale grupper.

Ved siden av denne tverrfaglige forskningen har fakultetet hatt et eget professorat i teologiske kvinne – og kjønnsforskning det siste tiåret. Dette har bidratt vesentlig til å videreutvikle kjønnsperspektivet i teologisk forskning. Summen av de ulike tverrfaglige kjønnsprosjektene og det etablerte professoratet gjør at Det teologiske fakultet fremstår som et av de sterke kjønnsforskingsmiljøer blant de teologiske fakultetene i Norden. Det er en viktig utfordring for den videre faglige prioriteringen å gi rom for denne forskningen og de utdannelsesstilbud den samtidig utvikler. Et interessant trekk ved publiseringene i dette feltet er at de appliserer

kjønnsteori inn i prosjekter knyttet til intervensjon og bistand. På denne måten innebærer også kjønnsforskningen en interessant utvikling innenfor diskusjonen om hvilken rolle forskning om kjønn har ved et teologisk fakultet. Både publiseringene i den tverrfaglige kjønnsforskningen og innenfor det etablerte professoratet viser at kjønnsforskning ved et teologisk fakultet nytolker gudsforståelsen, menneskesynet og forholdet teori/praksis.. Dette gjør at denne forskningen spiller en viktig rolle for fakultetets samlede forskningsprofil.

Forskere i fagmiljøet står bak et innsendt NFR-prosjekt "Religioning in Tune with the World. Gender, ritual and ecology in emerging post-traditional spiritualities that critically intersect Christian and Indigenous/Pagan heritage" Dette er et prosjekt som vil utvikle en ny metode: feltarbeid og 2 nye felt: ritual studies og the social anthropology of Christianity.

Nyere religionsfilosofi

To av de faste lærerne har religionsfilosofi som deler av sitt fagområde, flere av lærerne arbeider med religionsfilosofiske problemstillinger og fakultetet har både stipendiater og en post.doc.stipendiat som arbeider med religionsfilosofi. Fakultetet har det siste året også tatt initiativet til opprettelse av et nordisk nettverk i religionsfilosofi som omfatter ikke mindre enn 20 universiteter og høyskoler. Fakultetet står som arrangør av en stor, europeisk religionsfilosofisk konferanse i august neste år, innenfor rammen av det europeiske forskernettverket *European Society for Philosophy of Religion*.

Faglig sett har det religionsfilosofiske arbeidet ved fakultet særlig en forankring i fenomenologisk og hermeneutisk filosofi (M.Heidegger, E.Husserl, K.E. Løgstrup, P.Ricoeur) koblet opp mot spørsmål og problemstillinger knyttet til postmoderne tenkere som J.Derrida, M.Foucault, E.Levinas og Z.Bauman. I denne sammenhengen har det også vokst fram en ny interesse for Søren Kierkegaard og dermed også betydelig kontakt med *Søren Kierkegaard Forskningscenteret* ved Universitetet i København og dets leder Niels Jørgen Cappelørn og med Kierkegaard-forskere særlig i Tyskland og USA.

Etter fakultetets oppfatning gjør nettopp den voksende interessen for religion det både viktig og nødvendig å arbeide også med religionsfilosofiske problemstillinger og temata for å ivareta så vel den religions-kritiske tradisjonen i akademisk sammenheng som behovet for å reflektere over de grunnleggende betingelsene for religion og religiøs identitet i en flerkulturell og flerreligiøs kontekst. I religionsfilosofien står tverrfagligheten sentralt. Etter fakultetets oppfatning gjør nettopp den voksende interessen for religion det både viktig og nødvendig å arbeide også med religionsfilosofiske problemstillinger og temata for å ivareta så vel den religions-kritiske tradisjonen i akademisk sammenheng som behovet for å reflektere over de grunnleggende betingelsene for religion og religiøs identitet i en flerkulturell og flerreligiøs kontekst. Dette siste kommer ikke minst til uttrykk i prosjektet "Sanselighet og transcedens" (se ovenfor) der fokus settes på religionens estetiske tilbakekomst i en postmoderne og postsekulær tid. Prosjektet innebærer en bredt samarbeid mellom teologer, filosofer, kunsthistorikere og musikologer og er et godt eksempel på det religionsfilosofiske arbeidets tverrfaglige karakter.

V Benchmarking og kritisk masse

I innledningen til dette dokumentet beskrev vi hvordan studiet av kristendom – og av religion – alltid må være studier av endring. Kristendommen – og religionene – utvikler seg i samspill med det omgivende samfunn og alle former for kultur. De tre prioriterte disiplinene og områdene med stort tverrfaglig potensial bidrar til denne typen studier.

I de kommende to semestrene vil fakultetet arbeide videre med en vurdering av hvilke type tiltak som nå er mest relevante for å utvikle de faglige prioriteringene videre. Planlagte tiltak sees i lys av det som skal skje i fase 2 av prosess faglig prioritering høsten 2007/våren 2008. Parallelt med utviklingen av fase 2 vil fakultetsledelsen ta to initiativ for å komme lenger i konkretiseringen av de faglige prioriteringene.

Det første tiltaket knytter an til den tilbakemeldingen fakultetet fikk etter møtet med styringsgruppen i april 2007. Her het det at "Det vil etter styringsgruppens vurdering være positivt om TF følger opp sin interesse for en internasjonal benchmarking mot et tilsvarende utenlandsk fakultet og videreutvikler en strategi i forhold til kritisk masse som kan gjøre fakultetet mindre sårbart som lite fakultet og gi en balanse mellom bredde og spissing som er realistisk i forhold til størrelse."

Fakultetsledelsen har på denne bakgrunn tatt kontakt med ledelsen ved de teologiske fakultetene i Berlin og Århus for å samarbeide med disse to fakultetene om en benchmarking i de kommende to semestrene. Vi forutsetter at UiO sentralt vil bistå med sentrale midler til dette viktige tiltaket og ettersender en skisse over opplegg og kostnader. Når fakultetet nå etter vår mening er kommet relativt langt i en konkretisering av de viktigste prioriteringene, mener vi en benchmarking kan være en fruktbar måte å komme noe videre på..

Det teologiske fakultet ved Universitetet i Berlin er like gammelt som vårt fakultet og har historisk hatt den samme fagprofil som TF hadde inntil for noen tiår siden, dvs hovedsakelig vekt på forskning og utdanning for profesjonsstudiet i teologi. I dag er Berlin-fakultetet i ferd med å innarbeide flere religionsorienterte stillinger i personalet. Dette fakultetet vil derfor være en interessant benchmarkør fordi det står i TFs tradisjon, men utvikler seg sakte i en retning vårt fakultet allerede har kommet noe lengre på. På den annen side mener vi Det teologiske fakultet i Århus har utviklet en profil som er annerledes enn vår. Ved fakultetet i Århus har man innarbeidet religionsvitenskap som et institutt i Det teologiske fakultet og har allerede et Senter for religionsdialog etablert i fakultetet. Både fakultetet i Berlin og det i Århus er anerkjente og kvalitetsorienterte, samtidig som de befinner seg innenfor den samme kultur som den norske, der kristendommen er majoritetsreligion og gjenstand for teologisk forskning ved sterke statsfinansierte universiteter. Viktige spørsmål i en planlagt benchmarking vil derfor være om de prioriteringer vi her har foretatt er tilstrekkelige, om de må spisses ytterligere, hvilken rolle bredden spiller for de prioriterte områdene og hvordan prioriteringene kan gjennomføres i en situasjon der allmenne religionsstudier blir en del av fakultetets portefølje.

Det andre initiativ som fakultetsledelsen vurderer å gjennomføre er et større seminar om de faglige prioriteringene i forhold til fakultetets tverrfakultære innspill om religionsatsning og islamsenter ved UiO i vårsemesteret 2008. I løpet av Prosess for faglig prioritering er det kommet flere innspill om religion og islamstudier, særlig fra ulike grupperinger ved HF. Fakultetet synes dette er interessante innspill.

Den prosess for faglig prioritering som fakultetet nå har gjennomført har bidratt til økt fokusering på hvilke kjernekompetanse innenfor kristendom og religionsstudier fakultetet har. Inneværende dokumentet viser hvordan disipliner, teorier og tverrfaglige områder fakultetet prioriterer. Det vil bli en spennende utfordring å undersøke på hvilken måte de prioriterte områdene kan bidra til den viktige tverrfakultære satsningen på religion og islamstudier som Det teologiske fakultet har stilt seg i spissen for ved UiO. Det vil samtidig være viktig at den benchmarking vi nå igangsetter også knytter an til våre tverrfakultære innspill og vurderer kritisk og konstruktiv hvordan de skal knyttes sammen med de prioriterte disiplinene og områdene.

Fakultetet noterer seg også styringsgruppens andre innspill om kritisk masse. I lys av de foregående prioriteringene i inneværende dokument er vi imidlertid ikke overbeviste om at internasjonal forskningskvalitet og uttrykket ”kritisk masse” umiddelbart henger klart og tydelig sammen innenfor våre fagfelt. Den faglige kvaliteten innenfor de prioriterte områdene er høy både ved fakultetet selv og i kraft av de mange internasjonale nettverk som fakultetets enkeltforskere deltar i. Det ser ut til at våre forskeres prosjekter i meget høy grad innebærer å samhandle med forskere ved andre internasjonale fakulteter, mer enn å etablere egne ”forskergrupper” internt på fakultetet.

I mer kvantitativ forstand er det viktig å være oppmerksom på at fakultetet i all sin historie har samarbeidet nært med Det praktisk-teologiske seminar (PTS) som eies av Kultur – og Kirke departementet, men som holder til i samme hus som oss. PTS har ansvaret for de praktisk-teologiske emner i profesjonsstudiet i teologi. Men personalet ved PTS er ikke ansatt ved Det teologiske fakultet. Faglig er imidlertid PTS virksomhet så sterkt integrert i fakultetets virksomhet slik at det er all grunn til å tilregne de ca 10 ansatte ved PTS som en del av TFs kritiske masse. En stor del av dette personal har førstekompetanse og publiserer regelmessig nasjonalt og internasjonalt.

Samtidig er de tverrfakultære innspill fakultetet har kommet med selvsagt også interessante under synsvinkelen kritisk masse. Ovenfor vektla vi betydningen av at de tverrfakultære innspillene samordnes og forstås i lys av de faglige prioriteringer vi her har trukket opp. Det er den kompetansen som disse prioriteringene er uttrykk for som gjør at vi mener TF bør stå sentralt i en religionssatsning og i etableringen av et islamsenter. På bakgrunn av en prosess der de faglige prioriteringene spisses og samtidig også utvides til et mer allment arbeid med religionsstudier og islam, er det klart at fakultetets kritiske masse kan økes noe. Det vil være en positiv utvikling for fakultetet å ekspandere så lenge som det skjer med de faglige prioriteringene vi her har trukket opp som basis og forutsetning.

Vedlegg:

Publikasjonsstatistikk omkring faglig prioriterte forskningsområder ved Det teologiske fakultet

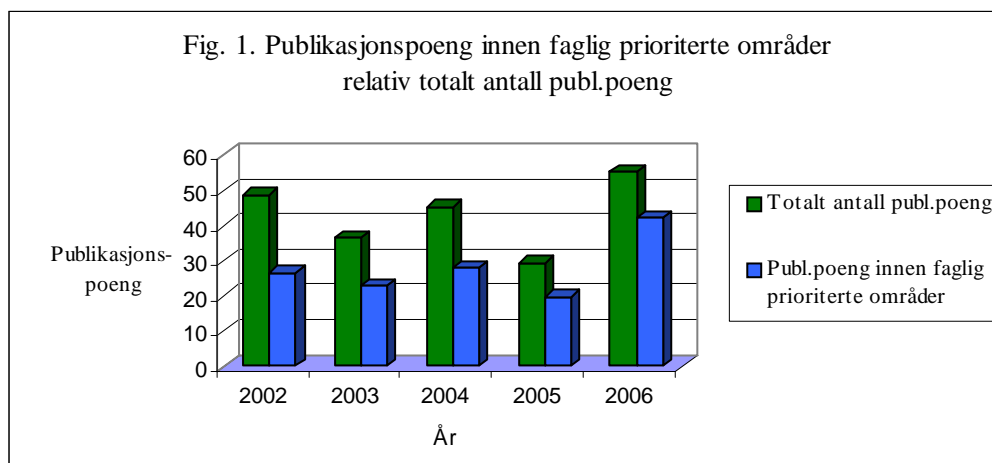
Hensikten med denne delen av notatet er å gi en kort analyse av fakultetets faglige prioriteringer på bakgrunn av publikasjonsstatistikk for perioden 2002-2006. *Bibel- og antikkstudier*, *Reformasjon/protestantisme* og *Etikk/diakoni* er fremhevet som sterke og prioriterte områder. I tillegg peker fakultetet på tre nyere forskningsperspektiver med særlig stort tverrdisiplinært potensial og gode publiseringsresultater. Disse perspektivene springer ut av de prioriterte områdene og representerer viktig nyorientering og fornyelse av disse. Disse er for det første *Religion, religionskonflikt og religionsmøte i en global verden*, *Kvinne- og kjønnsforskning* og *Nyere religionsfilosofi*.

Formålet med å underbygge fakultetets faglige prioriteringer med publikasjonsstatistikk er for det første å bruke en referanseramme som er kjent i UHR-miljøet og for det andre å vise at fakultetet har en konsentrasjon i publikasjoner som støtter opp under områdene som er nevnt. I og med at det er *prioriteringer* det er snakk om er det naturlig at en god del av fakultetets publikasjoner og publikasjonspoeng ligger *utenfor* prioriterte områder. Dette dokumenterer kun et nødvendig breddeperspektiv. Men samtidig kan man forvente at en viss stabil andel av publikasjonspoengene befinner seg innenfor de faglige prioriterte områdene.

Tabell 1 og figur 1 viser publikasjonspoeng ved fakultetet i perioden 2002 - 2006 innenfor de prioriterte disipliner og forskningsperspektiver relativt totalt antall publikasjonspoeng ved fakultetet.

Tabell 1. Publ.poeng innen faglig prioriterte områder relativ totalt antall publ.poeng

År	2002	2003	2004	2005	2006
Total	48,7	36,6	45,4	29,5	55,2
Faglig prioritering	26,7	22,9	27,9	19,8	42,1

Tallene viser at det er god og stabil forskningsaktivitet innenfor fakultetets faglige prioriterte områder både i absolutte tall, men også sett relativt i forhold til totalt antall publikasjonspoeng. De prioriterte hovedområdene og de tverrdisiplinære forskningsdisiplinene leverer om lag like stor deler av publiseringspoengene innen perioden. Oversikten viser også at forskningspublisering innenfor områdene ligger på et stabilt høyt nivå gjennom perioden.